

**HAVZA MESLEK
YÜKSEKOKULU**

**BÜRO YÖNETİMİ VE
YÖNETİCİ ASİSTANLIĞI
PROGRAMI**

BYA208-Araştırma Yöntem ve Teknikleri

Öğr. Gör. Halil YAMAK

Araştırma Sonuçlarını Rapor Hâline Dönüştürme 2

BYA208-Araştırma Yöntem ve Teknikleri

Hafta-9

2. Metin/ Ana bölüm

Araştırma raporunun bu bölümü üç kısımdan oluşur: Giriş, Yöntem, Bulgular ve Yorum'dur.

2.1 Giriş

Bir araştırmamanın metin kısmı "giriş" ile başlar. Girişi önsözle karıştırmamak gerekir. Girişte, araştırmamanın çözümlenmeye çalıştığı sorun ortaya konur, hipotez veya tez cümlesi açıklanır ve kullanılan yöntemle araştırmamanın sınırlamalarından söz edilir. Girişin ilk sayfası, numaralandırma da araştırmamanın (1) rakamı ile gösterilen sayfasıdır.

Giriş' in amacı, okuyucunun konuyla ilgili önceki yayınlara bakmaya ihtiyaç duymaksızın, şimdiki çalışmanın sonuçlarını anlayıp değerlendirmesine imkan verecek, yeterli ölçüde temel bilgileri temin etmektir. Giriş ayrıca, şimdiki çalışmanın gerek ve mantığını vermelidir. Girişte araştırmayı yapmanızdaki amacınızı kısa ve açık olarak belirtmeniz gerekir. İyi bir giriş için önerilen kurallar aşağıda sıralanmıştır:

(i) İlk olarak, araştırılan problemin niteliğini ve kapsamını mümkün olan bütün açıklıkla sunmalıdır.

(ii) Okuyucuyu yönlendirmek için ilgili yayınları değerlendirmelidir.

- (iii) Araştırma yöntemini belirtmelidir. Eğer gerekli görülürse, o yöntemin seçilme nedenleri de açıklanmalıdır.
- (iv) Araştırmanın ana bulgularını belirtmelidir.
- (v) Bulguların ortaya çıkardığı ana sonuçları ortaya koymalıdır.

2.1.1. Problem Durumu

Her bilimsel araştırma, esasında bir problem çözme sürecidir. Bilimsel araştırma, bir problemle başlar. Bir problemin belirlenmesi veya ortaya çıkan bir problemin dikkate alınması, araştırma sürecinin başladığını göstermektedir. Problem durumu, araştırma konusunu da içerecek şekilde araştırma raporunda detaylı ve anlaşılır bir şekilde bir 'problem cümlesi' ile belirtilmelidir. Problem cümlesi, araştırmanın konusunu ifade eden tek bir cümle olmalıdır. Bu cümlenin anlaşılması için ek açıklamalar yapılabilir. Araştırmanın başlığı ile konusu, dolayısıyla 'problem cümlesi' arasında uyumsuzluk olmamasına dikkat edilmelidir. Problem durumunun belirlenmesinde uzman ve akademisyen görüşlerine, kaynaklara göndermeler yapılmalıdır.

2.1.2. İlgili Literatür

Kaynak taramanın amacı, araştırılan konunun daha önce hangi yönleriyle incelendiğinin, hangi araştırmaların yapıldığının, eksik kalan yanların olup olmadığının araştırılmasıdır. Araştırmacı, ilgili kaynakları bu bölümde eleştirel bir biçimde özetler. Literatür taramasında, araştırmayla doğrudan ilgili olmayan kaynaklar yazılmamalıdır.

Kaynaklardan alınacak her bilgi, belli bir amacı gerçekleştirir nitelikte olmalıdır. Burası, araştırmacının, ilgili ilgisiz, okuduğu bütün kitapları gelişi güzel özetlediği ve bir çeşit “ne kadar kitap karıştırdığının ya da ne kadar kitaplık dolaştığının gösteri yeri” haline dönüştürülmemelidir.

2.1.3. Amaç

Problemin takdim edilmesi ve literatür taramasından sonra sıra amaca gelmiştir. Amaç girişin son paragrafında yer alır. Amaç değişkenlerin tanımlanmasını ve hipotezlerin kurulmasını kapsar. Her hipotez için bir gerekçe geliştirilmelidir. Bu başlıkta hangi değişkenlerin var sayıldığı, hangi bulguların beklendiği ve niçin beklendiği gibi sorulara cevap verilir.

Araştırmanın ana ve alt amaçlarının açık bir şekilde belirlenmesi gereklidir. Araştırmanın temel amacı, tek bir cümle ile ifade edilmelidir. Gerekli görülürse amaç cümlesini açıklayacak yan cümleler kullanılabilir. Bu amaçlar, araştırma raporunda açık ve anlaşılır bir biçimde belirtilmelidir.

2.1.4. Önem

Araştırmanın öneminde, konu üzerinde araştırma yapmaya neden ihtiyaç duyulduğu, bu araştırmanın araştırmacılara ve bilime sağlayacağı katkılar ve araştırma sonuçlarının toplumsal veya bilimsel açıdan önemi vurgulanmalıdır.

2.1.5. Varsayım

Varsayım “deneyle kanıtlanmamış, kanıtlanabileceği umulan kuramsal düşünüyü” ya da “varmış ve gerçekmiş gibi kabul edilerek bir şeyde dayanak olarak kullanılan”, “bir olayı açıklamada yararlanılan ilke” olarak tanımlanabilir. Varsayım denenmeyen yargıdır. Bu nedenle de, denemek üzere geliştirilen yargı olan denence (hipotez) ile karıştırılmamalıdır.

2.1.6. Sınırlılıklar

Seçilen konunun, yaş durumu, eğitim durumu, zaman, sanayi, coğrafi konum vb. gibi nedenler dâhilinde sınırlandırılmasıdır. Yani konu belli tarihlere göre sınırlandırıldığı (1990-2000 yılları arası) gibi belli bir coğrafi konuma göre de sınırlandırılabilir. Bu, araştırmacının kendi imkânları ve görüşleri dâhilinde gerçekleşmektedir.

Başarılı bir araştırma projesi için konunun sınırlarının çok iyi çizilmiş olması gerekir. Başka bir deyişle konu, içinden çıkılamayacak kadar geniş ve araştırmayı anlamsız kılacak kadar da dar kapsamlı olmamalıdır.

2.1.7. Terimlerin Tanımları

Araştırmada kullanılan bazı yabancı kelimeler, teknikler veya özel ifadeler konusunda okuyucunun bir tanışıklığı yoksa metnin sonuna bunların, tanım, anlam veya kısa açıklamalarıyla ilgili bir sözlük koymakta yarar olabilir. Açıklamalı sözlüğün alfabetik olarak düzenlenmesi gerekir.

2.2. Yöntem

Yöntem kısmında, bilimsel araştırma süresindeki aşamalar; araştırma modeli, modelin sınırları evren ve örnekleme, araştırmada kullanılacak verileri toplama teknikleri, verilerin işlenmesi ve çözümlenmesinden bahsedilir.

2.2.1. Araştırma Modeli

Araştırma modeli, araştırmanın amacına uygun ve ekonomik olarak, verilerin toplanması ve çözümlenebilmesi için gerekli koşulların düzenlenmesidir. Bu koşulların düzenlenmesinde iki temel yaklaşım vardır. Bunlar tarama ve deneme' dir. Araştırıcı, amacına ve içinde bulunduğu koşullara göre bu yaklaşımlardan yararlanmak zorundadır.

Tarama modelinde, araştırmacı nesnenin ya da bireyin doğrudan kendisini inceleyeceği gibi, önceden kayıt edilmiş (yazılı belge ve istatistikler, resimler vb.) kaynaklara başvurarak elde edeceği dağınık verileri bir sistem içinde yorumlamak durumundadır. Deneme modelleri ise neden sonuç ilişkilerini belirlemek için doğrudan araştırmacının kontrolü altında, gözlenmek istenen verinin üretildiği araştırma modelleridir. Deneme modeli ile yapılan her araştırmada, mutlaka bir karşılaştırma vardır.

2.2.2. Evren ve örneklem

Bu kısımda araştırmacı amacı doğrultusunda evrenin sınırlarını ve özelliklerini (yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, meslek, vb.), evreni temsil ettiği düşünölen örnekleme ve örnekleme belirlemede kullandığı yöntemi, örneklem büyüklüğünü ve örneklem türünü belirtilmelidir.

2.2.3. Veri toplama teknikleri

Bilim dallarının, veri kaynakları ve elde edilme teknikleri birbirinden farklıdır. Örneğin sağlık alanındaki verilerin, sanayi sektöründeki verilerin, sosyal ve kültürel alandaki verilerin elde edilme ve çözümlenme yöntemleri birbirinden farklıdır.

Bir araştırma veri olmadan yürütülemez ve araştırmanın temelini veri oluşturur. Tüm bilimsel etkinliklerde olduğu gibi, veri toplamak da bilimsel yöntemlere göre yapılmalıdır. Bu bağlamda veri toplama ile ilgili beş çeşit uygulamadan söz edilebilir. Bunlar, görüşme, gözlem, anket, örnekleme tekniği ve belgesel kaynak taramasıdır. Araştırma için toplanan veriler incelenir, önemli olanlar alınır ve fikir akışına göre işlenir.

Araştırmada elde edilen veriler ve kullanılan yöntemlerle ilgili şu bilgiler araştırma raporunda yer almalıdır:

- Veri türü (olgusal, yargısal)
- Veri kaynakları (insan, belge, hayvan, bitki vb)
- Veri toplama teknikleri (görüşme, gözlem, anket)
- Verileri kimlerin nasıl topladığı, verilerin ne kadar sürede toplandığı- Veri toplama aracı olarak ölçek kullanılmışsa, ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik bilgileri
- Ne kadar araç (ölçek, anket) dağıtıldığı ve ne kadarının geriye döndüğü ve geriye dönenlerin ne kadarının kullanılabildiği
- Araştırmada kullanılan tekniğin amacının nelerden oluştuğu belirtilir.

2.2.4. Verilerin özmlenmesi

Araştırmacı toplanan verilerin sınıflandırılması ve analiz edilmesinde kullandığı yöntemlerden, bu yöntemleri seçme nedenlerinden bahsetmelidir. Ayrıca verileri işlerken ve analiz ederken işlemlerin elle mi bilgisayarla mı yapıldığı ve hangi istatistik programının kullanıldığı belirtilir.

2.3. Bulgular ve yorum

Araştırma bulgusu, amaçlar doğrultusunda yapılan araştırmadan sonra, problem çözümüne “ışık” tutucu nitelikteki bilgilerdir. Bulgular, olabildiği ölçüde sayısallaştırılıp, çizelge ve şekillerle desteklenerek, elde edildikleri gibi yorumsuz sunulmalıdır.

Yorum, bulgulara, araştırma amaçları doğrultusunda verilen anlamdır. Araştırma bulgularının yorumlanması kaçınılmazdır. Uygun bir yorum yapılmayan bulgular, araştırma problemine çözüm önerisi getiremez.

Bulgular ve yorumların iç içe girmemesi gerekir. Bunun için önce bulgular sunulur, ardından da yorumu yapılır. Bulgular yorumlanırken, mutlaka başka araştırma bulgularıyla karşılaştırılmadadır. Yapılan araştırmaların bulgularının başka araştırma bulguları ile desteklenip desteklenmediği açıkça belirtilmeli ve bunun nedeni kısaca tartişılmalıdır.

2.3.1. Sonuçlar

Sonuç, araştırmacının, problemin belirlenen amaçlar, varsayımlar ve sınırlılıklar içindeki durumunu, problemi çözebilmek için izlenen yöntemi ve elde ettiği bulguları özetledikten sonra problem çözümüne ilişkin son değerlendirmesidir. Araştırmacı, sonuca varabilmek için, "bu araştırma yapılmasa idi eksik kalan ne olurdu?" ya da " bu araştırmanın yapılması ile, önceye oranla farklılaşan şey, elde edilen yeni bilgi ya da olanaklar nedir?" sorularına cevap aramaktadır.

Bu bölümde, araştırmacının ulaştığı sonuçların daha sonra yapılacak araştırmalar için ne anlama geldiğine dair fikirlere de yer verilmelidir.

2.3.2. Öneriler

Araştırmacı, üzerinde çalıştığı problemin amacı ve çözümü doğrultusunda elde ettiği sonuçlara dayanarak iki öneri geliştirebilir. Birincisi uygulamaya yönelik öneriler; problemin teorik ve pratik olarak çözümü için öngörülen değişiklikleri ve izlenmesi gereken yaklaşımları içerir. Araştırmaya yönelik öneriler ise; elde edilen bilgiler ışığında ortaya çıkan yeni araştırma konuları, soruları, aynı konunun farklı yöntemlerle, örneklemlerle çalışılması vb.' dir.

3. Son Bölüm

Araştırma raporunun ana bölümü tamamlandıktan sonra, son bölümde kaynakça ve eklere yer verilir.

3.1. Ekler

Raporuna ana bölümünde, konu ile ilgili araştırmanın akışını bozabilecek, dikkati dağıtan çok uzun bilgiler, ekler halinde araştırma raporunun sonunda yer alır. Ek olarak verilebilecek bilgiler; çizelgeler, belgeler, anket formları, görüşme, gözlem notları, bilgisayar çıktıları, mektuplar, yasa maddeleri, vs.' dir. Her ek ayrı bir sayfa üzerine yazılır. Her eke EK-1, EK-2, EK A, EK B şeklinde bir harf ya da numara verilmelidir. Her ekin bir başlığı olmalıdır. Aynı türden çok sayıda malzeme ekte verilecekse, birbiri ile ilgili olanları bir araya getirip tek bir numara ve genel başlık altında toplamak daha uygun olur. Her gruba giren belgeler, kendi içlerinde ayrıca numaralandırılabilir ve ayrı başlıklar alabilirler.

3.2. Kaynakça

Bu kısımda, araştırma ve rapor yazma süresince yararlanılan, kitap, dergi, makale, bildiri, broşür, gazete, vb. bütün kaynaklar kaynakçaya eklenmelidir. Metin içinde yer verilen bütün kaynaklar kaynakçada yer almalı ve kaynakçadaki bütün kaynaklara da metin içinde yer almalıdır.

Kaynaklar alfabetik olarak sıralanmalı, kaynakça sayfasına, sayfa ortalanarak, büyük harflerle "KAYNAKÇA" yazılmalıdır. Yararlanılan kitap, makale, süreli yayın vb. kaynaklar gruplandırılarak kaynakçaya eklenebilirler.

ARAŞTIRMA RAPORUNUN YAZIM KURALLARI

Araştırma raporunun yazımı esnasında uyulması gereken bazı hususlar vardır. Fikirlerin daha açık anlaşılır bir Şekilde sunulması ve raporun daha hoŐ görünmesi için bu hususlara dikkat edilmesi gerekir.

Raporda anlatımın etkinliğini arttırmak için düşünceler somut olarak sunulmalı, düşünceler birbiri ile uyumlu olmalı çeliŐkili ve tutarsız olmamalıdır. Anlatım kısa ve kolay anlaşılır biçimde yapılmalıdır. Seçilen konunun ya da ana düşüncenin, sınırları içinde kalınmalı dışına çıkılmamalıdır.

Yazım aşamasında mümkün olduğunca objektif olunmalı, duygusal davranmamalı ve senli benli ifadelerden kaçınılmalıdır. Akademik bir çalışmayı gazete yazısı ya da siyasi parti bildirisi şeklinde yazarak, abartı ve duygusallık içinde, bilimsellikten uzaklaşmamalıdır. Araştırma metninde kullanılan terimlerde birlik sağlanmalıdır. (Örneğin, çalışma metninde ‘kanun’/ ‘yasa’, ‘tabiat’/’doğa’, ‘teori’/’kuram’ gibi aynı anlama gelen terimlerin hangisi tercih edilecekse, o terim kullanılmalıdır. Başka kaynaklardan aynen yapılan aktarmalar, bu kuralın dışındadır.). İmla kurallarına mümkün olduğunca uyulmalıdır.

Araştırma raporu düz, beyaz ve A4 boyutundaki kağıda yazılmalı, kağıdın tek yüzü kullanılmalıdır. Sayfa kenar boşlukları, sol kenardan 3 cm, sağ, alt ve üst kenarlardan 2,5 cm boşluk bırakılarak ayarlanmalıdır. Başlıklar, sayfa numaraları, rapor metni, tablolar vb. belirlenen alana yazılmalı, sayfa kenar boşluklarında kesinlikle hiçbir yazı bulunmamalıdır.

Yazı karakteri olarak Times New Roman (Türkçe), Arial Tur, Courier Tur karakterler kullanılabilir. Bu durumda yazı karakterlerinin raporun bölümlerine göre büyüklükleri, Times New Roman yazı karakteri için verilen ölçülere uyumlaştırılmalıdır. Raporun farklı kısımlarında farklı yazı karakteri büyüklükleri kullanılmalıdır.

Bu büyüklükler, araştırma metni Times New Roman yazı karakterine göre şu şekildedir:

- Araştırma metni 12 punto yazı karakteri
- Tablo ve şekillerin başlıkları ve içerikleri 12 punto (gerekirse 8 puntoya kadar düşürülebilir) yazı karakteri
- Tablo ve şekillerin altına yazılacak alıntı veya kısaltma ek bilgileri için 10 punto yazı karakteri
- Dipnotlar için 10 punto yazı karakteri kullanılmalıdır.

Araştırma raporunun tamamında yazı tipi büyüklüğü tutarlı olmalı ve satırlar iki yana yaslı olarak yazılmalıdır.

Araştırma metni 1,5 (normal) satır aralığı ile yazılmalı, her paragraf da, satır başları 1,25 cm içerden başlanmalı, iki paragraf arasında fazladan bir miktar boşluk bırakılmalıdır. Uzun alıntı, dipnot, tablo, şekiller kaynaklar, ekler, vs. kısmında tek satır aralığı kullanılabilir.

Her bölüme başlarken yeni bir sayfaya geçilmeli ve bölüm başlıkları ve ana başlıklar büyük harfle yazılmalıdır. Alt başlıklardaki kelimelerin yalnız baş harfleri büyük, bağlaçların ise tümü küçük harfle yazılmalıdır. Başlıklar ile başlıkların bir altı veya bir üstündeki metin arasında bir miktar boşluk bırakılmalıdır.

Araştırma raporunda ön bölümde sayfalar, küçük romen rakamı ile, ana bölümde ise sayfalar, normal rakamlarla (arap rakamları) numaralandırılır. Ana bölüme girişle başlandığından girişin birinci sayfasına "1" sayısı konularak numaralandırma araştırma raporunun son sayfasına kadar devam eder. Ön bölüm numaralandırması sayfanın altına yazı alanın içine ortalanarak, parantez veya çift çizgi içine alınır. Ana bölüm sayfa numaraları, sayfanın altına veya üstüne konulabilirler.